

Puig Castellar

Cervelló

Ubicació

Comarca: Baix Llobregat
Lloc/Adreça: Límit sud-oest Cervelló i Sant Vicenç dels Horts
Emplaçament Situat en un turó que domina l'inici del pas cap a l'Ordal, al sud-oest del municipi de Cervelló.

Coordenades:

Latitud: 41.397414664279
Longitud: 1.9950810323766
UTM Est (X): 415994
UTM Nord (Y): 4583362

Classificació

Número de fitxa 08068 - 13
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Ibèric
Segle VI aC - I aC
Estat de conservació Regular
Notes de conservació: Durant la visita per a la realització del Mapa de Patrimoni Cultural, s'ha observat la presència d'abundant material ceràmic d'època ibèrica a tot el Puig Castellar, tant al cim com als diversos vessants. També es pot confirmar l'existència d'alguns forats fets per furtius al cim del puig.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIL
Observacions protecció: BCIL – 13056-I
Pla Especial i catàleg del patrimoni arquitectònic i ambiental de Cervelló, 2017. PEPAAC – ph-68
Data aprovació: dt., 02/05/2017 - 12:00
Número inventari CCAA 2563
Generalitat i altres inventaris

Accés	Fàcil
Ús actual:	Lúdic
Titularitat	Privada
Titular:	08067A013000560000AD
Autoria de la fitxa	Josep Maria Solias Arís - Kuanum
Data de registre de la fitxa:	dt., 19/12/2023 - 20:59

Descripció

El poblat es troba a la part superior del turó d'aquest nom, situat on s'inicia el camí cap al Port de l'Ordal - per Cervelló i Vallirana-, domina el pas natural que va de la vall del Llobregat cap a l'interior (Penedès, i fins i tot el Tarragonès) passant per l'interior de l'Ordal i el Garraf.

Per tant, es tracta d'un enclavament important que permet el domini de la xarxa viària, tant de la que discorre per la banda dreta del riu, com de la que travessa la serralada per la vall de Cervelló.

Fins no fa gaires anys, el terreny va ser ocupat per conreus de secà, però avui en dia resta abandonat per manca de productivitat. La zona està actualment ocupada per abundant malesa que dificulta el pas i s'ha instal·lat un dipòsit d'aigua prop del cim que ha provocat la destrucció de part de les restes del poblat.

El topònim de Puig Castellar és típic de poblats ibèrics encastellats, tal com poden ser els casos del Puig Castellar de Begues i Santa Coloma de Gramenet, o del Puig Castell de Vallgorguina. SOLIAS (1990) va detectar en materials dipositats al Museu de Gavà per furtius la fase d'habitació més antiga del turó, la qual caldria datar-la a finals del Bronze Final i inicis de la iberització. La presència d'una llosa de pòrfir quars-diorític amb cassolletes i espirals ens relaciona amb els motius típics del Bronze Final, difosos per la cultura de Hallstatt i amb paral·lels a l'àrea mediterrània a Mont Bego i a la Valcamònica.

A més, els paral·lels a la zona atlàntica són molt abundants.

De tota manera, no hi ha cap seguretat que es pugui datar en un moment tardà dins del Bronze Final. El que sí sembla pertànyer a aquest moment és un fragment de ceràmica a mà amb acanalats i brunyida. Recordem aquí que no s'ha trobat encara el poblat al qual podria pertànyer la necròpolis de la propera Bòbila Roca i que tal vegada, si més no, en el seu moment final podria estar al Puig Castellar. També en aquesta fase antiga d'habitació del lloc, però ja en una fase culturalment ibèrica, ens trobaríem la típica ceràmica de bandes pintades, similar a la que apareix a la Penya del Moro i a Montjuïc. Durant l'excavació de 1985, van sorgir les primeres restes d'estructures d'una habitació. Es va fer una aportació rellevant amb la possible identificació d'una petita explotació local de ferro, amb la troballa de cubetes i escòria de metall. A més, es va estendre la cronologia en tres fases d'ocupació: segles VII-VI aC, final del segle III-inici del segle II aC i final del segle II-inici del segle I aC. Després de completar les excavacions arqueològiques, es va procedir a tapar les estructures descobertes i els sondejos realitzats.

El 1997, es va dur a terme una intervenció d'urgència al jaciment després de descobrir restes de dues sitges de l'època ibèrica i abundant material ceràmic del mateix període. Aquestes sitges es van trobar durant la instal·lació d'una tanca destinada a protegir un dels dipòsits d'aigua municipals, situat en el vessant nord del turó, afectant parcialment el subsol d'aquest sector del Puig Castellar. Les descobertes, tant d'aquestes dues sitges com les anteriors, apunten cap a l'existència d'un assentament ibèric, o com a mínim, una àrea d'emmagatzematge amb sitges corresponents a aquest període.

Tot i que no hi ha informació específica sobre el moment de construcció de les sitges, alguns fragments de ceràmica fina (llàntia i parets fines tardorepublicanes i ceràmica campaniana B) i de tègula romana que van aparèixer indiquen, amb certesa, que aquests dipòsits van ser utilitzats com a abocadors en un moment situat cronològicament entre els segles II i I aC.

Observacions:

Pel pendent de la muntanya es veien, ja d'antic, gran quantitat de fragments de terrissa que feien pensar en la possibilitat que hi hagués al cim un poblat o un altre tipus d'hàbitat. Això va motivar el plantejament d'un seguit de campanyes d'excavació al jaciment. Aquestes campanyes d'excavació antigues varen ésser dutes a terme els anys 1957 i 1962 sota la direcció dels senyors Eduard Ripoll, Josep Barberà i Miquel Llongueras (Ripoll, E.; Barberà, J.; Llongueras, LL. 1965) no van produir resultats significatius en termes d'estructures, ja que la potència era limitada i semblava que tot estava molt erosionat. Tot i que s'hi van trobar sitges, el material que contenien era escàs.

Història

El jaciment sembla tenir una fase al llarg de l'edat del Bronze amb la presència d'un petròglif i alguna ceràmica datable al Bronze Final.

També s'han detectat indicis d'una ocupació lleugera a la fase ibèrica antiga i un moment més important en el moment del final de la cultura ibèrica al segle I aC.

Bibliografia

A.A.D.D; 1986 Garrosa. Butlletí del Grup d'Estudis i Recerques

AMB (2016) Text refós del pla especial i catàleg del Patrimoni Arquitectònic i Ambiental de Cervelló. S.Ll. Àrea Metropolitana de Barcelona.

BACARIA i MARTRUS, A. (1997): Puig Castellar, memòria de la intervenció arqueològica d'urgència (21 d'octubre -7 de novembre de 1997). Arxiu Servei d'Arqueologia, núm. 2227. Memòries i informes

MARGALL, Meritxell; MIRALLES, Jordi. (2018) Diagnosi dels espais lliures - municipi de Cervelló. Informe tècnic. Barcelona: Oficina Tècnica de Planificació i Anàlisi Territorial SITXELL, Diputació de Barcelona.

MOLIST, N.; 1989 Pre-actes de les I Jornades d'Arqueologia del Baix Llobregat

MOLIST CAPELLA, N. (1985): Memòria de Puig Castellar (Sant Vicenç dels Horts, Baix Llobregat). Arxiu Servei d'Arqueologia, núm. 375. Memòries i informes

RIPOLL, E.; BARBERÀ, J.; LLONGUERAS, M.; 1965 Poblado de Puig Castellar (San Vicente dels Horts, Barcelona)

SOLIAS, J.M.; 1990 El poblament ibèric i romà del curs inferior del Llobregat, Tesi Doctoral.

Enllaços d'interès:

[Cercador de l'Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya](#)

